

Prevence

Prevenčí rozumíme veškerou činnost a opatření směřující k zabránění vzniku nemocí, buď potlačováním zevních rizikových faktorů, nebo posilováním odolnosti organismu. Obor epidemiologie se zabývá především primární prevencí – ochranou zdraví takovými postupy, jako jsou očkování proti infekčním nemocem, zlepšení výživového stavu populace, eliminace známých rizik onemocnění nebo zajištění nezávadné pitné vody. Lékařem doporučená preventivní opatření a aktivity na podporu zdraví musí vycházet z vědeckých důkazů. Prevence je integrální součástí poskytování lékařské péče v různých oborech.

Prevence v primární péči zahrnuje:

- ✓ systematickou preventivní činnost, realizovanou komplexními preventivními prohlídkami
- ✓ dispenzarizaci pacientů s vybranými chorobami
- ✓ intervence na podporu zdraví a proti zjištěným rizikovým faktorům
- ✓ očkování proti přenosným chorobám

Lidská populace se mění, prodlužuje se délka života, zvyšuje se počet střední a starší generace a tím dochází k uplatňování nových podmínek, které ovlivňují vznik nemocí. Sledování hromadně se vyskytujících neinfekčních nemocí si vyžaduje i rozšíření významu etiologického agens, protože na vzniku těchto nemocí se podílí současně celá řada faktorů.

Ve vyspělých zemích jsou hlavní příčinou nemocnosti a úmrtnosti chronická neinfekční onemocnění především kardiovaskulární nemoci, obezita, diabetes 2. typu a nádory. Ve vyspělých zemích jsou většinou lepší podmínky pro výraznější uplatnění epidemiologické metodologie, jejichž cílem je identifikovat rizikové a ochranné faktory, popsat sledovanou populaci a vyhodnotit vztah mezi sledovaným faktorem a rizikem vzniku onemocnění. Došlo také ke změně pojmu epidemie, který dříve zahrnoval výhradně infekční nemoci, na termín, který dnes zahrnuje jakoukoliv nemoc, tedy i neinfekční, pokud její výskyt je vyšší než obvyklá frekvence v populaci a hovoří se běžně o epidemii obezity, hypertenze, alergických onemocnění. Vyrůstající význam neinfekčních nemocí vyžaduje i rozvoj nové epidemiologické metodologie při jejich studiu, protože expozice rizikovým faktorům neinfekčních nemocí sahá většinou řadu let před začátek vzniku nemoci. Prevenci nemocí jako jsou např. obezita a diabetes nelze provádět bez většího zásahu do života. Boj s těmito nemocemi vyžaduje důslednou změnu životního stylu, dietní omezení a zařazení pohybové aktivity do denního režimu. Ideální je začít s prevencí ještě v době, kdy se životní návyky nastavují, to znamená v dětství.

V prevenci nádorových onemocnění má největší význam časná detekce nemocných neboli screening. Základní význam screeningu vychází z předpokladu, že časná detekce nemoci, ještě před rozvojem příznaků, bude mít lepší prognózu, protože léčba započatá před klinickou manifestací onemocnění bude efektivnější.

Hodnocením efektivity prevence nádorových onemocnění v ordinacích praktických lékařů se pracoviště Ústavu preventivního lékařství zabývá.

Prevence je v současné době komplexní a silná součást medicíny.